

Nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS)

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
2	NUPS-prosessi	1
3	Nuorisotyön suhdeteoria	2
4	Työmuodot, tavoitteet, toiminnot ja työkalut.....	3
4.1	Lähellä – Yksilöllinen ja kohtaava nuorisotyö	4
4.2	Yhdessä – Yhteisöllisyyttä vahvistava nuorisotyö	4
4.3	Kulmilla – Turvallista kasvu ympäristöä rakentava nuorisotyö	5
4.4	Kuulolla – Osallisuutta ja vaikuttamista edistävä ja tukeva nuorisotyö	5
4.5	Ytimessä – Elämää kunnioittava ja uutta luova nuorisotyö	6

1 Johdanto

Nuorisolain (1285/2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita ja nuorisotyöllä nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisopolitiikka tarkoittaa nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista ja nuorisotoiminta nuorten omaehtoista toimintaa.

Nuorisolaissa säädetään nuoriso- ja palveluverkostosta (§ 9), etsivästä nuorisotyöstä (§ 10) ja harrastamisen Suomen mallin mukaisesta nuorten harrastustoiminnasta (§ 12 a). Valtakunnalliset Ohjaamotoiminnan perusteet luovat perustan ohjaamon toiminnalle. Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen on huomioitu niin nuorisolaissa (§ 24) kuin kuntalain (410/2015) 26 §:ssä sekä hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 32 §:ssä. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma (VANUPO) laaditaan nelivuotiskausittain ja siinä määritellään tärkeimmät nuoria koskevat valtionhallinnon tavoitteet ja toimenpiteet.

Hämeenlinnan nuorisotyötä raamittavat edellä mainittujen lisäksi kaupungin omat strategiat ja ohjelmat kuten kaupunkistrategia, sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet ja mittarit sekä Lapsiystävällinen Hämeenlinna -ohjelma. Nuorisotyön perussuunnitelman lisäksi nuorisotyöhön on laadittu valmiussuunnitelma, tehostetun nuorisotyön suunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Askemat-ohjelma on luotu 5. – 9. luokkalaisille tukemaan nuoren kasvua ja vanhemmuutta sekä mahdollistamaan keskustelua koulun, kodin ja muiden nuorten kanssa toimivien tahojen kesken. Nuorisotyötä dokumentoidaan valtakunnallisiin järjestelmiin ja toimintaa arvioidaan säännöllisesti nuorilta saadun palautteiden ja kyselyjen tulosten pohjalta sekä työyhteisön itsearviointina. Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuunan verkostoissa laaditut arviointikriteerit rakentuvat nuorisotyön suhdeteorian ympärille, jolle myös nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS) perustuu.

2 NUPS-prosessi

Nuorisotyön perussuunnitelma (NUPS) on kuvaus kaupungin nuorisotyöstä ja sen työmuodoista. Suunnitelma jäsentää nuorisotyötä ja tekee näkyväksi nuorisotyön kasvatuksellisuuden ja

monipuolisuuden. Suunnitelman laatiminen ja päivittäminen on työyhteisön yhteinen prosessi, jonka aikana sanallistetaan ja tarkastellaan kunnassa tehtävän nuorisotyön tarkoitusta ja tavoitteita suhdeteorian kautta. NUPS-prosessissa käytetään käsitteellisiä työkaluja, joiden avulla erotellaan nuorisotyön työmuodot (mitä nuorisotyö tekee), niihin liittyvät toiminnot (miten nuorisotyö jotakin tekee) ja työkalut (millä välineillä nuorisotyötä tehdään). Kunnallisen nuorisotyön verkoston, Kanuunan materiaalipankista on koottu seuraavanlainen prosessin kuvaus.

Nuorisotyön perussuunnitelman (NUPS) prosessiin kuuluu neljä vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa kerätään aineisto ja jäsennetään sitä. Työntekijät pitävät viikon ajan työpäiväkirjaa, jossa pääpaino on työpäivän tapahtumissa ja niiden pohtimisessa. Tämän jälkeen lähdetään purkamaan aineistoa taulukkoon, johon listataan toimintoja ja kirjataan toimintakohtaiset, yhteisesti keskustelussa sovitut tarkoitukset. Seuraavaksi keskustellaan ja pohditaan sitä, miten työntekijän työskentelee, jotta toiminnan tarkoitus saavutetaan. Toisessa vaiheessa perehdytään suhdeteoriaan ja laaditaan alustavat työmuodot. Työyhteisössä keskustellaan jokaisen suhteen luonteesta erikseen ja laaditaan yhdessä suhdeteoriaan perustuva taulukko. Kolmannessa vaiheessa lähdetään koostamaan suunnitelmaa, jolloin suhdetaulukko toimii tarkasteluvälineenä aikaisempaan taulukkoon. Tarkoituksena on löytää ne keskeiset tekijät, joita suhdeteorian näkökulmasta kunnassa toteutetaan. Taulukkotyöskentelyyn on varattava runsaasti aikaa, jotta erilaiset näkökulmat ja oivallukset tulevat jaetuiksi. Neljäs vaihe on NUPSin hyödyntäminen ja päivittäminen. Suunnitelmaa on tarkoitus hyödyntää työntekijöiden perehdyttämisessä sekä viestinnässä niin nuorille ja huoltajille kuin päättäjille. Toimintoja ja työkaluja on tarkasteltava vuosittain, jotta suunnitelma pysyy ajankohtaisena ja elävänä.

3 Nuorisotyön suhdeteoria

Nuorisotutkija Tomi Kiilakoski on kehittänyt nuorisotyön suhdeteorian. Sen mukaan nuorisotyön kasvatuksellisuus rakentuu nuoren suhteissa toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Keskeistä on nuorten sekä nuorten ja aikuisten välinen vuorovaikutus. Suhdeteorian mukaiset suhteet ovat seuraavat.

1. Nuoren yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen

Nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja ilmaisutaitoa.

Nuoret kohdataan yksilöinä ja tuetaan positiivisen minäkuvan kehittymistä.

2. Nuoren suhde toisiin nuoriin

Nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuorten mahdollisuuksia toimia ryhmissä, oppia yhdessä ja nauttia toisten ikäistensä seurasta. Ohjaajalähtöisen toiminnan lisäksi nuorisotyössä tuetaan nuorten omien ryhmien toimintaa.

3. Nuoren suhde luotettaviin aikuisiin

Luotettavan, nuorta kuuntelevan ja kasvua tukevan ohjaajakontaktin tarjoamisen lisäksi nuorisotyö toimii yhteistyössä muiden kasvattajien kanssa ja vahvistaa nuorten suhteita heihin kuten esim. huoltajiin tai opettajiin.

4. Nuoren suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin

Nuorisotyö tukee nuoren elämää esim. koulutukseen liittyviä valintoja keskustelemalla, tiedottamalla ja ohjaamalla palvelujen pariin.

5. Nuoren suhde alueeseen ja omaan lähiympäristöön

Nuorille tarjotaan alueellisia lähipalveluita ja tuetaan alueiden rakentumista nuorisoystävällisemmäksi. Nuorisotyössä vahvistetaan nuorten toimintamahdollisuuksia ja heidän paikallisidentiteettiään.

6. Nuoren suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan

Nuorisotyö tarjoaa mahdollisuuksia demokratiataitojen oppimiseen sekä vaikutusmahdollisuuksia nuorisotyön toteutukseen, arviointiin ja suunnitteluun.

7. Nuoren suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon

Nuorisotyö vahvistaa nuorten identiteettiä paitsi Suomen, myös maailman ja luonnon jäsenenä. Nuorisotyö tukee nuorisokulttuurin eri ilmentymiä, tarjoaa kulttuurielämyksiä ja tapahtumia.

4 Työmuodot, tavoitteet, toiminnot ja työkalut

Hämeenlinnan nuorisotyön työmuodot on luotu yhteiskehittämisen tuloksena. Kasvatukselliset tavoitteet ovat nousseet suhdeteorian pohjalta ja toiminnot on jäsennelty sen mukaan, mitä pääasiallista suhdetta ne vahvistavat. Työkaluja on mainittu yleisluonteisesti, koska yksittäisiä ja luovia ratkaisuja syntyy työn arjessa. Työmuotoina ovat yksilöllinen ja kohtaava nuorisotyö

(Lähellä), yhteisöllisyyttä vahvistava nuorisotyö (Yhdessä), turvallista kasvuympäristöä rakentava nuorisotyö (Kulmilla), osallisuutta ja vaikuttamista edistävä ja tukeva nuorisotyö (Kuulolla) ja elämää kunnioittava ja uutta luova nuorisotyö (Ytimessä). Nuorisotyön arvot ovat nuorilähtöisyys, kasvatuksellisuus, yhdenvertaisuus, vapaaehtoisuus sekä ilo ja luovuus.

4.1 Lähellä – Yksilöllinen ja kohtaava nuorisotyö

Tavoitteenamme on, että jokainen nuori tulee kohdatuksi, kuulluksi ja nähdyksi. Annamme nuorelle rauhan kasvaa. Nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja itsearvostusta vahvistamalla lisäämme nuoren omaa pystyvyyttä ja toimijuutta. Toimintamme avulla lisäämme nuoren tietoisuutta hänen kasvuaan vahvistavista palveluista ja tuemme nuorta niiden saavuttamisessa.

Olemme nuorta lähellä yksilötyössä asiakastapaamisissa ja kohtaamisissa etsivässä nuorisotyössä, kouluilla ja ohjaamalla. Yksilöllistä ja kohtaavaa nuorisotyötä teemme myös esimerkiksi pienryhmätoiminnassa, jalkautuvassa nuorisotyössä ja kenttätyössä sekä monialaisen yhteistyön erilaisissa toiminnoissa.

Järjestämme toiminnallisia kohtaamisia, jotka liittyvät esimerkiksi kädentaitoihin, taiteisiin ja liikuntaan. Käytämme ohjauksellisina työkaluina mm. nuoren vahvuuksien sanoittamista ja oivalluksia sekä hyvinvointikartoituskeskusteluja ja palveluohjausta. Luomme mahdollisuuksia nuorten keskinäiseen vertaistukeen sekä digitaalisiin kohtaamisiin.

4.2 Yhdessä – Yhteisöllisyyttä vahvistava nuorisotyö

Tavoitteenamme on, että jokainen nuori kokee olevansa osa yhteisöä. Haluamme yhdessä nuorten kanssa ylläpitää ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Yhdessä nuoren sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat. Nuori oppii kaveritaitoja ja ryhmässä toimimista.

Teemme yhteisöllisyyttä vahvistavaa nuorisotyötä alueellisilla nuorten tiloilla, kouluilla ja avoimessa ryhmätoiminnassa. Nuorisotyössä myös pelitoiminta on yksi yhdessä tekemisen muoto. Lisäksi erilaisten tapahtumien avulla nuorisotyö kokoaa sekä pieniä että isoja nuorten joukkoja yhteen. Työkaluina käytämme muun muassa pelejä, kokkailua, askartelua ja musiikkia.

Järjestämme myös työpajoja, teematunteja ja ryhmätyksiä, retkiä ja turnauksia.

4.3 Kulmilla – Turvallista kasvuympäristöä rakentava nuorisotyö

On tärkeää, että nuorella on mahdollisuus kokoontua ja viettää vapaa-aikaa omalla alueellaan. Haluamme toimintamme avulla auttaa nuorta kiinnittymään omaksi kokemaansa alueeseen. Toimintamme keskittyy nuoren osallisuuden ja toimintamahdollisuuksien tukemiseen nuoren omassa kasvuympäristössä. Nuoren paikallisidentiteetin vahvistuessa myös arvostus omaa lähiympäristöä kohtaan kasvaa ja nuori huomioi myös alueen muita käyttäjiä.

Nuorisotyössä mahdollistamme nuorten vapaa-ajan viettomahdollisuuksia alueellisten nuorten tilojen lisäksi liikkuvan nuorisotyön avulla. Järjestämme retkiä lähiympäristöön, tutustumme paikkakunnan palveluihin ja mahdollisuuksiin sekä yksilöiden että ryhmien kanssa. Nuorisotyö näyttäytyy kulmilla myös etsivän nuorisotyön kenttätyössä, jalkautuvassa nuorisotyössä ja tapahtumissa ja kohtaamme nuoria heidän omilla reviiireillään. Teemme yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa.

4.4 Kuulolla – Osallisuutta ja vaikuttamista edistävä ja tukeva nuorisotyö

Nuorisotyön yksi tärkeimpiä tehtäviä on kuunnella jokaista nuorta. Haluamme vahvistaa nuoren omaa ääntä ja toimijuutta tarjoamalla erilaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Tuemme nuoren kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Osallisuutta ja vaikuttamista edistävän ja tukevan nuorisotyön toiminnan keskiössä on nuoresta lähtevä toimijuus ja osallisuuden kokemukset. Käytännössä tämä tarkoittaa nuorten asioiden ja ideoiden kuulemista, niiden eteenpäin viemistä ja muutoksen mahdollistamista. Tarjoamme nuorille vaikuttamismahdollisuuksia päivittäisissä kohtaamisissa sekä nuorten vaikuttajaryhmissä ja kouluissa. Nuorisotyöntekijät keräävät ilmiötietoa nuorten elinolojen parantamiseksi ja pitävät ääntä nuorten puolesta esimerkiksi opiskeluhuoltoryhmissä ja palveluverkostoissa. Työkaluina käytämme muun muassa nuorille suunnattuja kyselyitä, teematunteja ja kokouksia.

4.5 Ytimessä – Elämää kunnioittava ja uutta luova nuorisotyö

Nuorisotyö tarjoaa erilaisia ihmisyyden ja itseilmaisun malleja ja välineitä nuoren omien arvojen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Samalla nuoren kunnioitus eri kulttuureita, ihmisoikeuksia ja luontoa kohtaan vahvistuu. Nuoren elämää kunnioittava ja uutta luova nuorisotyö kulkee mukana kaikissa nuorisotyön toiminnoissa. Osassa nuorisotyön toiminnoista näillä on erityisen suuri painoarvo.

Toimintojamme ovat erilaiset ryhmätoiminnot, seksuaalikasvatukseen liittyvän tiedon ja materiaalin jakaminen ja kansainvälisyystoiminta. Työkaluina käytämme retkiä, taidetta ja keskusteluja nuorten kanssa.
